

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 341/2020-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Juraj Bizoň, LL.M., proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co 299/2018-222 z 20. decembra 2018 takto

rozhodol:

1. Uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co 299/2018-222 z 20. decembra 2018 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co 299/2018-222 z 20. decembra 2018 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Nitre **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **645,96 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. marca 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu

označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 341/2020-13 zo 7. júla 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh, napadnutého uznesenia všeobecného súdu a z vlastnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou 4. septembra 2015 Okresnému súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) proti žalovanej [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalovaná“ alebo „zúčastnená osoba“), domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (pozemku nachádzajúcemu sa v katastrálnom území obce Lužianky). Dôvodom podania žaloby bola tvrdená absolútna neplatnosť kúpnej zmluvy, ktorú sťažovateľka ako predávajúca uzavrela so žalovanou ako kupujúcou.

4. Okresný súd uznesením č. k. 14 C 531/2015-91 zo 17. februára 2017 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) zastavil konanie, keďže sťažovateľka 14. októbra 2016 vzala svoju žalobu späť v celom rozsahu skôr, ako sa začalo predbežné prejednanie sporu podľa § 168 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) alebo pojednávanie. Späťvzatie žaloby odôvodnila sťažovateľka tým, že po podaní žaloby došlo k podaniu protestu prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra (ďalej len „prokurátor“) proti rozhodnutiu o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalovanej. Keďže protestu prokurátora bolo vyhovené z dôvodu, že predmetná kúpna zmluva je absolútne neplatný právny úkon, a sťažovateľka bola opätovne zapísaná do katastra nehnuteľností ako vlastníčka predmetnej nehnuteľnosti, odpadol dôvod podanej žaloby. Okresný súd zároveň predmetným uznesením vrátil sťažovateľke súdny poplatok v sume 92,80 eur a priznal jej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s poukazom na § 256 ods. 1 CSP, keďže podľa jeho názoru žaloba bola podaná dôvodne a existenciu konania a úkonov v ňom vykonaných zavinila žalovaná.

5. Proti uzneseniu okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania podala žalovaná odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 9 Co 375/2017-197 z 25. januára 2018 (ďalej len „prvé uznesenie krajského súdu“) tak, že uznesenie okresného súdu zmenil v napadnutom výroku týkajúcom sa náhrady trov konania a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Vychádzal pritom z toho, že žaloba bola vzatá späť po proteste prokurátora a zároveň žalovaná svojím správaním späťvzatie žaloby nezavinila, a preto v okolnostiach veci vzhliadol dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP.

6. Proti prvému uzneseniu krajského súdu podala žalovaná 18. apríla 2018 ústavnú sťažnosť, o ktorej ústavný súd rozhodol nálezom č. k. I. ÚS 168/2018-22 z 10. októbra 2018 (ďalej len „nález I“) tak, že konštatoval porušenie základného práva žalovanej na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prvé uznesenie krajského súdu zrušil, vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal žalovanej náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd v náleze I zhodnotil, že vo vzťahu k aplikácii § 257 CSP nebolo rozhodnutie krajského súdu zákonne odôvodnené, krajský súd neposkytol žalovanej priestor vyjadriť sa k prípadnej aplikácii tohto ustanovenia a rozhodovacia prax krajského súdu v skutkovo identických veciach bola protichodná.

7. Krajský súd po doručení nálezu I opätovne rozhodol o odvolaní žalovanej proti uzneseniu okresného súdu a 20. decembra 2018 napadnutým uznesením (v poradí druhým, pozn.) zmenil uznesenie okresného súdu v napadnutom výroku týkajúcom sa náhrady trov konania tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu s odkazom na § 256 ods. 1 CSP a odôvodnením, že sťažovateľka späťvzatím žaloby procesne zavinila zastavenie konania a že v danej veci neexistovali dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP.

8. Proti prvému uzneseniu krajského súdu však podala 6. apríla 2018 ústavnú sťažnosť aj sťažovateľka, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 261/2018-43 z 10. januára 2019 (ďalej len „nález II“) tak, že vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prvé uznesenie krajského súdu zrušil, vrátil mu vec na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke náhradu trov konania pred ústavným súdom. V tomto náleze ústavný súd takisto (v zhode s nálezom I) konštatoval, že odôvodnenie prvého uznesenia krajského súdu nebolo presvedčivé a navyše, že ani sťažovateľke nebol poskytnutý procesný priestor na vyjadrenie sa k prípadnej aplikácii § 257 CSP.

9. V nadväznosti na nález II rozhodol krajský súd duplicitne o odvolaní žalovanej v poradí tretím uznesením č. k. 9 Co 81/2019-270 z 12. decembra 2019, ktorým nárok na náhradu trov konania stranám nepriznal. Predmetné uznesenie krajského súdu bolo na základe ústavnej sťažnosti žalovanej predmetom prieskumu ústavného súdu, ktorý ho nálezom č. k. I. ÚS 510/2020-67 zo 17. marca 2021 zrušil z dôvodu porušenia základných práv žalovanej a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd konštatoval, že procesná situácia, ktorá v tomto prípade nastala, t. j. že existujú dve právoplatné uznesenia krajského súdu o tom istom nároku s protichodným výrokom, keďže jedno z nich (č. k. 9 Co 299/2018-222 z 20. decembra 2018) priznáva náhradu trov žalovanej a druhé z nich (č. k. 9 Co 81/2019-270 z 12. decembra 2019) nepriznáva trovy žiadnej zo strán, je v rozpore so zásadou *res iudicata*, čím došlo aj k porušeniu princípu právnej istoty žalovanej.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že napadnuté uznesenie, ktorým krajský súd zmenil uznesenie okresného súdu a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, je nedostatočne odôvodnené a arbitrárne, a preto došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. V tejto súvislosti tvrdí, že krajský súd nerešpektoval nález I, keď sa v odôvodnení napadnutého uznesenia náležite nevysporiadal so zaviniením procesných strán na zastavení konania, a zdôrazňuje, že ak by sa nedomohla svojich práv v konaní o povolení vkladu vlastníckeho práva alebo ak by nedošlo k súvisiacim právnym skutočnostiam, žalobu by späť nevzala a okresný súd by ju musel prejednať a meritórne o nej rozhodnúť.

11. Ďalej sťažovateľka poukazuje na nález II, ktorým ústavným súd zrušil prvé uznesenie krajského súdu, pretože nebolo vo vzťahu k aplikácii § 257 CSP presvedčivo odôvodnené a táto skutočnosť založila jeho nepreskúmateľnosť a ústavnú neudržateľnosť, zdôrazňuje, že krajský súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie okresného súdu, ale opätovne svoje rozhodnutie náležite nezdôvodnil. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie za ústavne neudržateľné, pretože krajský súd rozhodol podľa jej názoru formalisticky, nespravodlivo a otázku náhrady trov konania vyriešil popierajúc zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

12. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález o porušení ňou označených práv, napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnila právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

13. Krajský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti stručne zopakoval skutkové okolnosti veci a v súvislosti s namietanou nepreskúmateľnosťou a arbitrárnosťou napadnutého uznesenia krajského súdu vo vzťahu k výroku o náhrade trov zastaveného konania poukázal na rozhodnutia ústavného súdu v skutkovo a právne totožných veciach, pričom ponechal na úvahu ústavného súdu, či napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu sťažovateľkou označených práv. V závere vyjadril súhlas s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

14. Ústavný súd upovedomil o prijatej ústavnej sťažnosti aj zúčastnenú osobou, ktorou je v tomto prípade žalovaná obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorá vo svojom vyjadrení uviedla, že napadnuté uznesenie považuje za spravodlivé a vecne správne a poukázala na časové okolnosti prípadu s ohľadom na stratu aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky po tom, čo previedla vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti na spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorá si uplatnila zákonné predkupné právo. Argumentáciu sťažovateľky považuje za účelovú a je presvedčená, že k porušeniu jej práva na súdnu ochranu nedošlo.

III.3. Replika sťažovateľky:

15. Sťažovateľka vo svojej replike k vyjadreniu krajského súdu reagovala, že ústavný súd už v náleze II vyhodnotil procesný postup krajského súdu ako protiústavný a že ani napadnuté uznesenie nereflektuje predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť krajského súdu v skutkovo totožných veciach a ani súvisiacu judikatúru ústavného súdu. Uviedla viacero náleзов ústavného súdu, v ktorých bolo konštatované, že v kauze výkupu pozemkov v súvislosti s výstavbou strategického parku [REDAKOVANÉ] nemá ani jedna zo strán nárok na náhradu trov konania.

16. Vo vzťahu k vyjadreniu zúčastnenej osoby sťažovateľka poukázala na svoje predchádzajúce vyjadrenia a zotrvala na názore, že krajský súd napadnutým uznesením rozhodol v rozpore požiadavkou ústavnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

17. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na jej tvrdení o nezákonnosti, svojvoľnosti a neodôvodnenosti, a teda ústavnej neudržateľnosti napadnutého uznesenia, ktorým krajský súd zmenil uznesenie okresného súdu a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania

v plnom rozsahu, pričom aplikoval § 256 ods. 1 CSP z dôvodu, že sťažovateľka späťvzatím žaloby procesne zavinila zastavenie konania.

18. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

19. Rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

20. Otázka náhrady trov konania však dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémneho rozporu s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepriateho formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia. Takýto postup všeobecného súdu nemôže byť tolerovaný, lebo predstavuje v konečnom dôsledku zásah do základného práva účastníka obsiahnutého aj v označených článkoch, ktorých porušenie sťažovateľ namietal (napr. I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013, III. ÚS 457/2014, III. ÚS 609/2014, III. ÚS 634/2015).

21. S ohľadom na tieto východiská pristúpil ústavný súd k preskúmaniu napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorým zmenil uznesenie okresného súdu a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

22. Vo vzťahu k (ne)aplikácii § 257 CSP krajský súd napadnuté uznesenie v jeho relevantnej časti zdôvodnil iba strohou konštatáciou, že v danej veci neexistovali dôvody hodné osobitného zreteľa odôvodňujúce nepriznanie náhrady trov konania niektorej zo strán.

23. Podľa názoru ústavného súdu sa krajský súd nedostatočne vysporiadal práve s konkrétnymi okolnosťami danej veci, keď nezohľadnil, že z procesného hľadiska bola žaloba podaná dôvodne, k späťvzatiu viedli objektívne dôvody – protest prokurátora, na ktorý sťažovateľka ani žalovaná nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva sťažovateľky, čím odpadol predmet žaloby.

24. Ústavný súd sa už viackrát zaoberal otázkou, ktorá sa týkala náhrady trov konania o určenie vlastníckeho práva na krajskom súde, kde ako žalovaná vystupovala zúčastnená osoba v súvislosti s výkupom pozemkov (napr. IV. ÚS 178/2019, II. ÚS 577/2018, II. ÚS 210/2019). Aj právnomu zástupcovi sťažovateľky sú dobre známe širšie okolnosti danej veci, keďže bol v pozícii právneho zástupcu ďalších fyzických osôb v skutkovo a právne obdobných veciach. Vzhľadom na to, a napokon aj s poukazom na nález č. k. I. ÚS 510/2020-67 zo 17. marca 2021 (bod 15), ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom uznesení nevysporiadal ústavne udržateľným spôsobom

s problematikou povinnosti náhrady trov zastaveného konania, pretože nesledoval spravodlivé usporiadanie vzťahov medzi sporovými stranami a dodržanie princípu právnej istoty.

25. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením boli porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

26. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci krajskému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (výrok 2). Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Trovy konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

28. Ústavný súd pri vyčíslení náhrady trov konania vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd konštatuje, že v zmysle uvedených ustanovení vyhlášky sťažovateľke patrí náhrada trov konania v sume 645,96 eur, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 spolu v sume 415,51 eur (prevzatie a príprava vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) v hodnote po 163,33 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 9,80 eur, zvýšené o 20 % DPH a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 v sume 230,45 eur (replika sťažovateľky) v hodnote po 181,17 eur vrátane režijného paušálu v hodnote 10,87 eur, zvýšené o 20 % DPH.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

30. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 4. augusta 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu